

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 717/2021-61

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Matejom Krajčim, PhD., Záhradnícka 51, Bratislava, a advokátkou JUDr. Martinou Gombosovou, Floriánska 16, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tost/37/2021 zo 14. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 21. októbra 2021 a 2. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu o väzbe, ktoré žiada zrušiť s tým, že mu bude priznané finančné zadost'učinenie 30 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ bol po vznesení obvinenia uznesením zo 17. mája 2020 vzatý do väzby. Uznesením Špecializovaného trestného súdu zo 16. novembra 2020 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 30. novembra 2020 bola predĺžená lehota väzby sťažovateľa do 15. júla 2021. Prokurátor 14. júna 2021 navrhol predĺženie lehoty väzby sťažovateľa. Špecializovaný trestný súd uznesením

z 25. júna 2021 predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 15. septembra 2021. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením zo 14. júla 2021 tak, že zrušil uznesenie Špecializovaného trestného súdu a väzbu sťažovateľa predĺžil do 15. septembra 2021.

3. Počas tohto rozhodovania o väzbe sťažovateľa v prípravnom konaní prokurátor 6. júla 2021 podal na sťažovateľa obžalobu, ktorú 8. júla 2021 vzal späť, čo Špecializovaný trestný súd vzal na vedomie uznesením z 8. júla 2021. Prokurátor 12. júla 2021 znova podal obžalobu na sťažovateľa. Špecializovaný trestný súd v konaní o druhej obžalobe 22. júla 2021 príkazom prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku z dôvodu nedodržania lehoty na podanie obžaloby pred uplynutím lehoty trvania väzby podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku.

III.

4. Podľa sťažovateľa tým, že obžaloba nebola podaná v lehote 20 pracovných dní pred uplynutím lehoty väzby, mal ho prokurátor ku dňu podania obžaloby prepustiť z väzby na slobodu. Keďže tak neurobil, bol od 15. júla 2021 do 22. júla 2021 vo väzbe v rozpore s § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Okrem toho po podaní obžaloby najvyšší súd nemal právomoc na rozhodovanie o jeho sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení lehoty väzby v prípravnom konaní, keďže od podania obžaloby môže o väzbe rozhodovať len predseda senátu, ktorý koná o obžalobe, a nie sudca pre prípravné konanie, ktorý o väzbe rozhodoval v prípravnom konaní.

5. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že podaním obžaloby sa mení procesná jurisdikcia sudcu pre prípravné konanie, nie však procesná jurisdikcia súdu rozhodujúceho o sťažnosti. Pokiaľ by došlo k zmene jurisdikcie, o sťažnosti sťažovateľa by nebolo rozhodnuté a sťažnosťou napadnuté uznesenie by nebolo právoplatné. Uviedol, že podľa § 192 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku sa jeho prieskum vzťahuje iba na napadnuté výroky rozhodnutia a postup, ktorý mu predchádzal. Poznamenal, že ústavná sťažnosť mala smerovať proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní po podaní obžaloby, keď od 12. júla 2021 mal tento rozhodnúť o väzbe sťažovateľa podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku.

6. K vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľ poukázal na účel lehoty na podanie obžaloby pred uplynutím lehoty väzby, ktorý spočíva v tom, aby mal sudca konajúci o obžalobe dostatok času na rozhodnutie o väzbe po podaní obžaloby. Podľa sťažovateľa najvyšší súd mal rozhodnúť o podanej sťažnosti do uplynutia lehoty väzby a popritom mal sledovať, aj či nebola podaná obžaloba po uplynutí lehoty podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Z tohto dôvodu ho mal prepustiť na slobodu.

IV.

7. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru,

podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06).

8. Súčasťou základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil jeho prepustenie, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky na rýchlosť a kvalitu preskúmania. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84; podobne I. ÚS 131/09, III. ÚS 161/2010, II. ÚS 642/2017).

9. Sťažovateľ porušenie svojich základných práv odvodzuje od toho, že v jeho trestnom procese v štádiu prechodu z prípravného konania do konania pred súdom nebola dodržaná lehota podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje, že prokurátor je povinný prepustiť obvineného na slobodu najneskôr v posledný deň väzobnej lehoty v prípravnom konaní, ak nepodá najmenej dvadsať pracovných dní pred jej uplynutím obžalobu alebo návrh na predĺženie tejto lehoty. Vo veci sťažovateľa lehota trvania väzby v prípravnom konaní trvala do 15. júla 2021, návrh na predĺženie tejto lehoty prokurátor podal 14. júna 2021 a hoci o tomto návrhu bolo právoplatne rozhodnuté namietaným uznesením zo 14. júla 2021, ešte predtým 12. júla 2021 podal na sťažovateľa obžalobu.

10. § 76 ods. 2 Trestného poriadku ustanovuje povinnosti prokurátora v súvislosti s trvaním väzby tak, aby mali súdy či už v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom dostatok času na to, aby obvinený nebol vo väzbe bez toho, aby o väzbe bolo právoplatné rozhodnuté. Účel tejto normy možno dosiahnuť buď tak, že v zákonom stanovenej lehote je podaný návrh na predĺženie väzby alebo (ako výslovne ustanovuje § 76 ods. 2 Trestného poriadku) obžaloba. Tým, že prokurátor podal v zákonom stanovenej lehote návrh na predĺženie lehoty väzby a v čase, v ktorom bolo o tomto návrhu rozhodované, podal aj obžalobu, nemožno dospieť k záveru o tom, že by toto ustanovenie zákona bolo porušené. Všeobecné súdy mali dostatočný a zákonom predpokladaný čas na to, aby o návrhu prokurátora na predĺženie väzby alebo o väzbe po podaní obžaloby rozhodli. V čase podania obžaloby 12. júla 2021 teda nebol žiaden dôvod na to, aby bol sťažovateľ prepustený na slobodu, keďže v tomto čase zjavne nedošlo k porušeniu § 76 ods. 2 Trestného poriadku zo strany prokurátora.

11. Argumentácia sťažovateľa smeruje k tomu, že nezákonný je taký postup prokurátora, ktorý spočíva v tom, že prokurátor v zákonom stanovenej lehote podá návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a pred rozhodnutím o tomto návrhu, stále však ešte v pôvodnej lehote trvania väzby podá obžalobu. Takýto následok však z § 76 ods. 2 Trestného poriadku vôbec nevyplýva, keďže prokurátor dodržanie tohto ustanovenia môže doceliť buď podaním návrhu na predĺženie lehoty väzby tak, ako tomu bolo v tomto prípade, alebo (!) podaním obžaloby. Nesprávny záver sťažovateľa by viedol k nedôvodnému a potenciálne protiústavnému predlžovaniu väzby, keď by prokurátor po podaní návrhu na predĺženie lehoty väzby mal vyčkávať s podaním obžaloby na právoplatné rozhodnutie o jeho včasnom návrhu na predĺženie trvania väzby.

12. Druhá časť argumentácie sťažovateľa smeruje k tomu, že ak návrh na predĺženie lehoty väzby bol podaný počas prípravného konania a o tomto návrhu rozhodol sudca Špecializovaného trestného súdu ako sudca pre prípravné konanie, o prípadnej sťažnosti proti tomuto uzneseniu môže najvyšší súd po podaní obžaloby rozhodnúť len tak, že rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie bez vlastného rozhodnutia zruší a obvineného prepustí na slobodu, a to pre nedodržanie lehoty podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku. Dôvodom toho záveru je tvrdenie, že po podaní obžaloby najvyšší súd ďalej nemá právomoc rozhodovať o predĺžení lehoty väzby v prípravnom konaní. Ako už bolo uvedené, k porušeniu § 76 ods. 2 Trestného poriadku postupom prokurátora nedošlo. Rovnako neobstojí to, že najvyšší súd v takomto prípade nemá právomoc rozhodovať o predĺžení lehoty väzby.

13. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o sťažnosti proti rozhodnutiu sudcu Špecializovaného trestného súdu vyplýva z § 11 Trestného poriadku, podľa ktorého sústavu súdov, ktoré vykonávajú súdnicstvo v trestných veciach, ustanovuje osobitný zákon. Týmto zákonom je zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v § 8 ods. 1 písm. a) ustanovuje, že najvyšší súd koná a rozhoduje o riadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu. Riadnym opravným prostriedkom proti rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu bola sťažnosť, o ktorej bol funkčne príslušný rozhodnúť najvyšší súd, a to v lehote podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého o sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, rozhodne nadriadený súd najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. Trestný poriadok najvyšší súd v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe časovo obmedzuje len tak, že o sťažnosti treba rozhodnúť najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť, no na strane druhej ho nijak neobmedzuje procesnou skutočnosťou podania obžaloby. Najvyšší súd o sťažnosti rozhodol v zákonom predpokladanej lehote, a preto ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím nedošlo nielen k porušeniu zákona, ale ani k porušeniu základných práv sťažovateľa.

14. K tomu treba dodať, že sťažovateľ zásah do svojho práva na osobnú slobodu odvodzuje z toho, že vo väzbe bol od 15. do 22. júla 2021. Tento následok však nebol vyvolaný namietaným rozhodnutím o väzbe, ale tým, že pri prijatí nesprávneho argumentu sťažovateľa bol sťažovateľ

podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku z väzby prepustený nie bezprostredne po podaní obžaloby, ale až 22. júla 2021.

15. Podľa § 67 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu